

פתח להם נועם ורצון לפתוח שיערי רצונך

ג'יון
נועם ורצון

גליון יד - חנוכה

שיחות ומאמרים ממו"ר המשפיע
הגה"ח הרב יוסף שיינברגר שליט"א

חנוכה - אור הגנוז

פתח להם נועם ורצון
לפתוח שערי רצונך
שערים בתורת החסידות
בהבנה בהירה ובנפש האדם

כל הזכויות שמורות

מכון נועם ורצון

רחוב רבי יהושע 12, בית שמש
איימיל: w5187272@gmail.com

לקבלת גליונות באיימיל

w5187272@gmail.com

ניתן לשמוע כל שיעורי הרב

באתר קול הלשון

מספר ישיר

ארץ ישראל: 073.2951207

ארצות הברית: 646.5134509

בקול נועם ורצון: 718.4007221

ובאתר תורה אני טיים

עימוד:

ש"ס - 053.3177225

עיצוב:

אדרת - 050.4107439

להצלחת
יעקב יואל אליעזר
בן שפרינצא פערל

חנוכה – אור הגנוז

בחנוכה בשעת הדלקת נרות יורד אור הגנוז, ולכך יש לכל אדם לישב אצל הנרות שלו אחר הדלקת כל החצי שעה, ולכך יש ל"ו נרות נגד ל"ו שעות ששימש אור הגנוז לאדם הראשון, והוא האור של ל"ו מסכתות, ולכך יש להשתדל להדליק בשבת ל"ו נרות. ומפני שהאור הגנוז הוא גדול מאוד ואין עולם הזה יכול לסבול אותו, ולכך אינו שוהה בחנוכה רק חצי שעה בשעת הדלקת הנרות, אבל בשבת מדליקין הנרות מוקדם, כי שבת הוא בעצמו אור הגנוז ויכול לשהות הרבה, כמו שאמרו מתנה טובה יש לי בבית גנוי וכו' והוא אורו של משיח. (אמרי פנחס שבת ומועדים אות ח)

ונראה ליתן טעם לשבח בשמונה ימי חנוכה שגומרין את ההלל שהראה האל חסד לעמו בני ישראל האיך שחפין בעבודתינו ויש לו שמחה מעבודתינו ואהבתינו לפני המקום ברוך הוא שעשה הנס בנרות, מה שלא היה בפסח ובפורים, דקודשא בריך הוא לא עבד ניסא בכדי. (קדושת לוי - חנוכה קדושה חמישית)

ואם כן מה שעשה הבורא ברוך הוא גם במנורה בנרות שלא היה להדליק אלא יום א' והדליקו ח' ימים, הוא חבה יתירה מהמקום ברוך הוא לישראל, כי לא היו צריכין לזה כיון שלא היה באפשר, רק להדליק יום אחד ולא יותר פטורים כמ"ש דאונם רחמנא פטריה, ולא היה צריך הקדוש ברוך הוא לעשות גם מפורסם בשביל קיום המצות, כי פטורים ממצות היכא דאי אפשר למעבד, רק השם יתברך עשה גם כדי שיקיימו עמו בני ישראל מצוה שעלתה חיבתן ואהבתן של קיום מצות בני ישראל והמצות המה חיות לכל העולמות כולם. לכן עשה גם בשביל קיום המצות אף על פי שאין צריכין דאונם רחמנא פטריה, וגם כזה לא היה בשום יום טוב כמ"ש, דגם פורים ופסח היה בשביל הצלת נפשות שצריכין לגם שאי אפשר להציל זולת הנס, ונמצא בחנוכה הראה הקדוש ברוך הוא חיבה יתירה לישראל במצותינו האיך שהוא אוהב קיום מצות בני ישראל מה שלא היה בשום זמן. (שם)

פרק א

הגמרא בשבת (כ"א): בבואה לבאר מהות חג החנוכה פותחת בשאלה 'מאי חנוכה', וממשכת הגמרא לבאר המאורע שהיה לבני ישראל בזמן החשמונאים. בשפת הפנימיות טמון בשאלת הגמרא 'מאי חנוכה' נקודה נפשית, על האדם לשאול את עצמו 'מאי חנוכה שלי', מהו החיבור הפנימי והנפשי שלי לחג זה, איזה פרט מהנס שובה את ליבי ופותח את לבבי להודות ולהלל, האם נצחון החשמונאים מעורר בי הלל והודאה, כיצד נס פך השמן פורט על מיתרי ליבי, באם התשובה היא חיובית, מה טוב ומה נעים, אשרינו ומה טוב חלקנו, אמנם אם אין לך חיבור נפשי לחג זה, וכל כוחך לחזור על תורות ורעיונות יפים על ענין חנוכה מבלי להתחבר עמם, אזי השאלה מהדדת בכל עוזה 'מאי חנוכה', מהו החנוכה 'שלך'.

אל מול פני המנורה

עומד לו יהודי ליד נרות חנוכה לאחר הכנה ראויה ונכונה בספרי הקודש המדברים בשבח וגדולת מעלת ימי חנוכה, בני ישראל קדושים בעמדם ליד נרות חנוכה עובר בקרבם רטט של קדושה, רגיל הוא מבית אבא וכן מהצדיקים ששחר את פתחיהם בימים אלו שזמן קדוש הוא, כבר הספיק לשמוע עוד בימי בחרותו מדברי הבעש"ט ותלמידיו שבחנוכה מאיר ה'אור הגנוז' ששימש את אדם הראשון מיום בריאתו עד מוצאי שבת, אור גנוז זה יפה כוחו להאיר את האדם בזמנים אלו, אמנם בעומק נפשו חש בלבול כלשהו, מה הוא אמור להרגיש בזמן זה, נכון שפע אורות נשפעים ברגעים אלו, אמנם אין לו די כלים להכילם, מרוב הרעיונות ששמע ולמד אינו מוצא ידיו ורגליו בישוב הדעת הנכון אל מול פני המנורה.

אנשים שתכונת נפשם בא לידי ביטוי יותר בחלק המעשה אינם חשים כל כך סערת נפש זו, מנסים הם לקחת נקודת תכלית מזמן נשגב זה, אינם בקיאים די הצורך בעולם ההרגשים והשגות, למדו בספרים הקדושים שבזמן מתעורר עת רצון למעלה, ואפשר לפעול ישועות ברוחניות ובגשמיות, משתדלים

לנצל זמן כביר זה לתפילה זכה מעומק הלב, אמנם גם צורת התפילה של כל מועד גוון מיוחד לה, ובעל כרחך נצרך האדם ידיעה כלשהו במהותה של חג.

בעלי הנפש אינם מסתפקים בתפילות ובקשות בלבד בעמדם בקודש פנימה, לא ח"ו שמזלזלים בעת רצון הנשפע מלמעלה בזמן הדלקת הנרות, גם הם שופכים נפשם כמים מול נרות חנוכה, אלא חפצים להכנס לפני ולפנים במהות היום טוב, שהרי כל יום טוב יש בו גוון של חיבור הנפש והנשמה בדבקות אלוקית השורר בזמנים אלו*, אינם רוצים שכל מהות שבע החגים בישראל ישארו כז' ימי תפילה בלבד כל חג בגוון התפילות שלה.

מדמים זאת לעושר מופלג שמחתן את בנו יחידו ברוב פאר והדר, מן המותר לתאר רוחב ליבו בעת הזאת כשהמלך במסיבו, בשמחת הנישואין מחלק צדקה ביד נדיבה, כל הפושט יד נותן לו מבלי לבדוק בציציותיו. לפתע שומע שנים מחבריו הקרובים מתלחשים ביניהם, שהיום העביר ידידם המחותר את המקום והזמן של הקבלת קהל הקבוע לחלוקת צדקה באולם זה. הגביר בשמעו דברים אלו יוצאים מפורש מפי ידידיו הקרובים פונה אליהם בתמיהה: שמא חברים נאמנים אתם לי, או שמא נסתרה בינתכם, הרי זה יום חתונת בני יחידי, נכון שאני מחלק סכומים נכבדים לכל אחד, כי בזמן שמחה נפתח הלב להטיב לכל, אמנם האם בזה מסתכם כל מהות חתונת בני עבורכם.

הנמשל. הקב"ה אומר לבני ישראל עמו נכון שבימים אלו נפתחים ארובות השמים בכל מיני השפעות טובות על כל השנה, אמנם האם זהו מהותו של חג, הרי כל אחד מהחגים טומן בו גוון מיוחד של קשר ביני לבינכם, בכל חג מתעורר קשר נפשי מיוחד עם הקב"ה בגוון שלו, ואל לו לאדם לאבד את העיקר ולהדבק בטפל, אדרבה השפע הנכון מתרבה כאשר האדם מחובר באופן נכון ליום טוב, שאזי מעורר את הקב"ה להשפיע מאורו גם בעולם הגשמי. נכון שכל זמן שטרם זכה האדם להפנים ולהתחבר על נכון לחג החנוכה צורת חיבורו לחג צריך להיות לכל הפחות בעולם המעשה, מצות הדלקת הנרות ועל ידי תפילות ובקשות והודיה להשם יתברך על כל הטובות שגמל עימו, אמנם במשך הזמן על האדם להוסיף לעלות קומה נוספת בעולמו הרוחני והנפשי, אמנם חלילה מלאבד השלב הראשון של המעשה שהוא העיקר.

הערות וצינונים

א. כל אחד מהימים טובים טומן בו גוון מיוחד הפותח עוד צורה וגוון של קשר נפשי עם הקב"ה, האריז"ל מסדר את סדר מערכת החגים שמכוונים הם כנגד ז' המידות שהקב"ה מנהיג את עולמו, פסח נגד ספירת החסד שבועות תפארת וכו', וחנוכה נגד מידת ההוד.

בסייעתא דשמייא נשתדל לבאר ולגעת בנקודה אחת אמנם יסודית במהות חג החנוכה וכיצד ביד האדם לתרגם זאת בחלק העבודה בנפש ובנשמה גם בימינו אנו בימים ההם בזמן הזה הלכה למעשה.

פרק ב

זקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול (נוסח על הנסים). חז"ל קבעו שמונה ימים של הלל והודיה זכר לנס פח השמן, ועל נצחון של החשמונאים במלחמה עם היונים, הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב בספרו קדושת לוי (חנוכה - קדושה ראשונה) מקשה, במה שונה נס חנוכה שחז"ל ראו על נכון לקבוע ימים אלו לחג זכר לנס, משאר נסים שארעו לישראל שחז"ל לא קבעו ימי חג לזכרם, וכי "שמש בגבעון דום" שהעמיד יהושע את השמש והירח ושינה הלך גרמי השמים קטן יותר מנס חנוכה, וכלום אבני אלגביש שהמטיר הקב"ה מהשמים והרג שונאיהם של ישראל לא נחשב לנס גדול יותר מנס חנוכה, וכי במפלת סנחריב לא היה תשועה גדולה לישראל, ומדוע לא נקבע זכר לנסים אלו, לא זו בלבד שלא נקבע עליהם חג לזכר הנס, אלא אפילו לא נזכר בתורה מתי אירעו נסים אלו, ויש לעמוד על יסוד החילוק בגדרי הקביעות חג זכר לנס.

עוד מוסיף לשאול, מדוע לא קבעו חז"ל ימי חנוכה להלל והודאה סמוך לזמן הנס, ורק לשנה אחרת קבעום לימי הלל והודאה?

בימים ההם בזמן הזה

ומתריך על פי מה שנאמר בנוסח של 'על הנסים' 'בימים ההם בזמן הזה', כאשר חז"ל ראו בשנה אחרת שאורות וקדושת חנוכה חוזר להופיע ולהשפיע אורה לישראל, אזי ראו על נכון לקבוע חג החנוכה זכר לנס. כלומר, חז"ל לא קבעו חג על זכר הנס באם לא ראו כי אור זה חזר והאיר לישראל בקביעות, ובזה מתריך מדוע רק לשנה אחרת קבעום לימי הלל והודאה, גם מבאר לפי זה מדוע על שאר הנסים שארעו לישראל לא קבעו חז"ל זכר לנס מכיון שלא חזר והאיר אור והקדושה של הנס, ולכן לא קבעום לימי הלל והודאה?

הערות וצינונים

- ב. ראה בגמרא (שבת כא:): לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה.
- ג. ראה לשונו (שם): דהנה צריכין להבין למה עשאו יום טוב וקבעו בהלל ובהודאה על הנס דשמונת ימי חנוכה ודפורים, ולא עשאו יום טוב ביום מלחמות סיסרא וביום מלחמות סנחריב אשר היה נס גדול שרצה האל יתברך לעשות חזקיהו משיח וכו', וביתר נסים שבכל יום. אלא הנס שראו אבותינו

הגם שבדברי בעל הקדושת לוי באו על נכון החילוק בין נס דחנוכה לשאר נסים בכך שחזרו והאירו אורות הקודש של נס חנוכה, מכל מקום דבר זה עצמו צריך ביאור, מדוע באמת בשאר נסים לא חזר והאיר אורם לשנה אחרת, ואורות ההשפעה הרוחנית של נס חנוכה כן חזרו והופיעו בזמן הזה.

שתי מדרגות נסים

בבדי לעמוד על נכון על תמיה זו עלינו לפתוח בית שער בביאור שורש ענין הנסים שהיה לישראל. בשני הנהגות כלליות מנהיג הקב"ה את בני ישראל עמו. א. הנהגת הקב"ה המלובשת בטבע. ב. הנהגה ניסית, המורה על חיבת הקב"ה בני ישראל עמו, שורש לשון 'נס' מלשון 'הרמה והגבהה', הקב"ה מרים קרנם של ישראל כאשר מראה לעין כל הנהגתו המיוחדת אליהם השוברת את כללי הטבע, המורה שהקשר בין הקב"ה לבני ישראל אינו רק כמו הנהגת הבורא לברואיו, אלא יש כאן קשר עצמי של אב ובן, דוד ורעה, וצורת יחודם ודבקותם אינו קשור כלל לבריאה, מפני שנשמותיהם של ישראל קשורים ואחודים היו עימו קודם הבריאה, וכמו כן לאחר הבריאה, כאשר מתגלה הנהגה ניסית והקב"ה משדד מערכות הטבע, מתגלה קשר זה גם בתוך הבריאה.

אך גם בסדר נסים יש שני מדרגות זו למעלה מזו, ויראה כן כאשר נעמיק בשורש תיבת 'נס' בלשון הקודש. למושג 'נס' קיים שתי משמעויות שונים. א. מלשון בריחה וניסה כנאמר (תהלים קיד ג) **"הים ראה וינס"**. ב. מלשון הרמה והגבהה, על דרך

הערות וצינונים

וההארות שהיו אז בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול נתגלה עד עכשיו בזמן הזה. וגם בנוסח דעל הנסים נאמר גם כן ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה, ולכאורה תיבת ופורקן כהיום הזה אין לו הבנה. ולפי עניות דעתי יתכן לומר, כלומר שכהיום הזה הפורקן והתשועה שהיה אז בימים ההם בימי מתתיהו כו'. וזהו לשנה אחרת עשאוים י"ט וקבעום בהלל ובהודאה, כלומר שקבעו שאלו ההארות והנסים והחסדים יהיו תמיד ובוזה אנו ממשיכין ההארה תמיד בכל זמן וזה קבעום כלומר שקבעו אותם בכל דור ודור.

ונביאים הקדמונים ואנשי כנסת הגדולה שעשה גם כן פעולה במעשינו הטובים שאלו החסדים נתגלה בכל שנה ושנה ובכל דור דור ומאירים אלו הנסים לפי גודל מעשיהם אשר עשו הקדמונים שיתגלה תמיד עשאוים יום טוב כגון חנוכה, ופורים, ושלוש רגלים, אבל במלחמות סיסרא וסנחרב וכדומה להם ראו הקדמונים שלא היה כח בידם שיתגלה זה ההארה לזה הנס והחסדים ההמה בכל דור ודור ובכל שנה ושנה לכן לא עשאוים י"ט. וזה היה כוונת אנשי כנסת הגדולה שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, כלומר שאלו החסדים והנסים

הנאמר (במדבר כא) "ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אתו על נס" וראה רש"י (שם): ולפי שהוא גבוה לאות ולראיה קוראו נס.

הים ראה וינס

שני סיבות יש בהנהגה ניסית, א. להושיע את בני ישראל מצרה שנקלעו אליה, בכדי להראות חביבות לבני ישראל לפי שעה, שהקב"ה הולך לפנייהם לנחותם הדרך, סוג נס זה הוא מלשון ניסה, הקב"ה מניס את הצרה מבני ישראל, 'ונס יגון והנחה', אמנם צורת נסים אלו אינם מגלים עוד אופן של עומק הקשר השורר בינו לבין בני ישראל, אלא הנהגה של חביבות לשעה ולא לדורות, מפלת שנחריב ושמשי בגבעון דום ואבני אלגביש הן מאותם סוגי הנסים, שכל מטרתם היה בכדי להושיע את ישראל מצרתם, על סוג נסים אלו לא ראו חז"ל לקבוע כימי חג בהלל והודאה.

וממנה יושע

צורת הנסים הנעלים מאלו, הם אלו שלא נועדו להושיע את בני ישראל מצרתיהם בלבד, אדרבה כל מה שהקב"ה הכניס את בני ישראל לצרה, הוא בכדי שיוכל להושיעם ולגלות קשר עמוק נוסף בינו לבין בני ישראל, ולהעלות קרנם של ישראל על 'נס'. על דרך מה שביאר הבעש"ט הק' על הנאמר "**עת צרה היא ליעקב וממנה יושע**" שלא זו בלבד שבני ישראל נושעים ונגאלים מצרה וצוקה, אלה ממנה יושע, הצרה עצמה נהפכת לשמש כישועה⁷.

הערות וצינונים

עיקר הנס הוא ע"י ההלכות והמצות האלו והשפעתם שנתחדשו בעולם שע"י חדושי ההלכות הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית כנודע.

ה. **ראה בעל שם טוב** על התורה (וישב אות ה): במדרש (תנחומא סוף רשב) אמר ריב"ל בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם מכה באיזמל ומרפא ברטיה, והקדוש ברוך הוא במה שהוא מכה הוא מרפא כו', נודע דברי הבעל שם טוב ז"ל על הפסוק (ירמיה ל) ועת צרה הוא ליעקב וממנה יושע כי מן הדינים בעצמם צומח ישועה.

ד. **ראה** כעין זה **תפארת שלמה** (מועדים - חנוכה): דהנה הקדושת לוי זי"ע הקשה למה נס של חנוכה הוקבע לדורות לזכרון ולא כן בשאר הניסים הדומה להם כגון נס של הצלת סנחרב וכדומה הרבה ע"ש בדבריו הקדושים. אך הנ"ל לפרש דהנה כתיב (תהלים קה ה) זכרו נפלאותיו אשר עשה מופתיו ומשפטי פיו מהו ענין שייכות המשפטים אל הנפלאות, אכן משפטים הם התורה ומצות דהנה כן הוא ענין הנס הגדול הנעשה ברצון הבורא ית"ש הוא להיות רצון הבורא ב"ה לחדש להם הלכות ומצות לישראל, הנה ע"י השפעת אורו הגדול ית"ש בשעת הנס ההוא הנה על ידי כך הוא משפיע וממשיך להם התורה והלכות לישראל, וכל

נסים אלו מלשון הרמה והגבהה, ועל סוג נסים אלו קבעו חז"ל יום טוב, מכיון שנתוסף עוד רובד עמוק ועליה נוספת בקשר בין הקב"ה לכנסת ישראל, וכמו כן גילוי אלוקי נעלה שירד ונתלבש עוד יותר בטבע מהגילויים הקודמים, וכאשר יש הוספה של קדושת אורו יתברך המאיר על עמו ישראל ובעולם, ראו חז"ל על נכון לקבוע יום טוב לבני ישראל להמשיך אור הקדוש בעולם הגשמי, נס חנוכה הוא מסוג נסים אלו, לכן כאשר ראו חז"ל בשנה אחרת ששוב חזר והאיר אור האלוקי שהאיר בנס חנוכה, קבעו אותם לימי חג בהלל והודאה, וכמו כן בכל שנה ושנה בימים ההם בזמן הזה!

הערות וצינונים

ו. ראה **קדושת לוי** (חנוכה - קדושה ראשונה): והנה הלא ידוע שכל הנסים וכל ההארות שנתגלה בימים קדמונים מתגלה בכל שנה ושנה. כגון בחנוכה, הנס של חנוכה והחסדים שהיה למתתיהו בן יוחנן כהן גדול כאשר אנו מדליקין הנרות של חנוכה. ובפורים, מתגלה הנסים והחסדים שנתגלה בימי מרדכי ואסתר וכן נתגלה בכל שנה ושנה. וכן ההארה דבשבעות, נתגלה בכל שנה ושנה, נתגלה בהארות בריאת העולם כמבואר בכתבי האר"י ולכן התקינו הברכה שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

ז. ראה לעיל בהערה דברי בעל הקדושת לוי.

פרק ג

באופן כללי נקבע שלשה ימים טובים על זכר הנסים שעשה הקב"ה לבני ישראל, שהעמיקו והגדילו את הקשר והיחוד עם הקב"ה, זה למעלה מזה, יציאת מצרים (כמו כן קריעת ים סוף) פורים וחנוכה, בסדר הדורות כל אחד מהם הביא למעלה נוספת בגילוי אור ה' בעולם ובנשמות ישראל, לא זו בלבד אלא קשורים הם ג' נסים אלו כשלשלת וכל אחד יעוד מיוחד לו בתיקון העולם.

יצאת מצרים קריעת ים סוף

ביציאת מצרים שידד הקב"ה מערכות הטבע ונתגלה לעין כל שקב"ה מנהיג את העולם, מלבד היציאה מארץ מצרים המורה על מיצר וגבול, הוציא הקב"ה את הקשר הנעלם בינו לבין בני ישראל ממיצר וגבול, בזמן זה נתגלה קשר של 'אב ובן' בין הקב"ה לבני ישראל, 'בני בכורי ישראל', שאין זה במדידה והגבלה כל שהוא, שידוד מערכות הטבע מורה על גילוי אורו הבלתי מוגבל של הקב"ה בעולם הגשמי.

קריעת ים סוף משמש כהשלמה ליציאת מצרים הנהגה מסודרת ומיוחדת לבני ישראל גם בתוך הטבע 'כמלך ועם', 'מלך ישראל וגואלו', 'ומלכותו ברצון קיבלו עליהם' נתגלה בזמן זה. "הפך ים ליבשה", ים מורה על שלימות גילוי העולמות הנעלמים הנקרא בלשון הקבלה עולם ה'אצילות', יבשה מורה על עולם הפירוד עולם החומר בי"ע (בריאה יצירה עשיה), "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים", נגלה להם יחס מיוחד של גילוי אור ה', 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי', לכן נקבע שביעי של פסח זכר לנס. לאחר מכן נתן לנו את תורתו, לא רק הנהגה מיוחדת לבני ישראל עם קדשו, גילה לנו הקב"ה חכמתו ורצונו, שיתף אותנו באורו הפנימי שעשועיו העצמיים שאשתעשע עמה תתקע"ד דורות לפני שברא עולמו, כמו כן התורה והמצוות משמשים כאופני דבקות ויחוד עם הקב"ה גם בעולם הגשמי".

הערות וצינונים

נס פורים

לאחר מכן בא נס דפורים גילוי אור ה' מיוחד ועליה נוספת בעומק הקשר בין הקב"ה לכנסת ישראל על ידי נס דפורים. ובמה, מזמן יציאת מצרים עד זמן חורבן בית ראשון ידע הקשר בין הקב"ה לכנסת ישראל עליות ומורדות, לפעמים הלכו בדרך ה' ושמעו לקולו, ולפעמים עשו הרע בעיני ה' והקים עליהם אומות העולם בכדי שיחזרו בתשובה, אמנם גם אם לא היה שלימות היחוד בזמנים אלו, מכל מקום היה גילוי שכינה בישראל, הקב"ה דר בביתו עם רעייתו כנסת ישראל, דומה זה לבני זוג שאין השלום שורר בביתם על נכון, ולעיתים מזומנים פוקדים את ביתם כל מיני עסקני שלום בית, אמנם בסך הכל דרים הם ביחד בביתם.

אמנם כאשר הבעל קם ועוזב את ביתו או שמשלח את אשתו מהבית זהו כבר סיפור אחר לגמרי, כל עוד שדרים יחד אפשר בכל מיני דרכים לסדר במידת מה שלום ביתם, אבל כאשר הבעל קם ועוזב את הבית נהפך המשימה להשכיך שלום בביתם כמעט כבלתי אפשרית, צריכים כבר סיבה מספקת לשכנע את הבעל לשוב לביתו. בחורבן בית ראשון היה זה הפעם הראשונה שהקב"ה שילח את בני ישראל מביתו, זהו תפנית שלא אירע לישראל מזמן יציאת מצרים, על פניו נראה שהקשר בין הקב"ה לבני ישראל בא לקיצו, ובפרט שהגיע העת שהובטח להם שיחזרו לארצם והנה לפי חשבונם עבר הקץ ולא נושעו, ונפלו ליאוש מלהיגאל שנית, זה היה שורש סיבת חטאם בסעודת אחשוורוש והשתחוויה לצלם, בחשבם שהקב"ה נטשם לצמיתות.

בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים

בנקודת חושך זה בתוך הגלות בא הקב"ה והאיר לבני ישראל שגם כאשר אינם שרויים בביתם ועל אדמתם קיים קשר נצחי בינו לבינם, קשר שאינו תלוי בארץ ישראל ובבית המקדש וגם בזמן גלותם "לא יטוש ה' עמו", קשר נצחי שאינו תלוי בשום תנאי ומקום, על זה נאמר (ויקרא כו מד) "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם אני ה' אלוקיהם", נס דפורים אינו משמש להושיע את ישראל בלבד, נתגלה כאן חידוש בקשר העצמי והיחוד הנצחי עם הקב"ה, קשר של זמן הגלות, 'אכן אתה קל מסתתר' גם בזמן הגלות עושה להם הקב"ה נס המורה שלא נשתנה הקשר העצמי בין הקב"ה לכנסת ישראל, וגם בזמן הגלות לא עזב צאן מרעיתו.

לפי הנראה בזמן פורים כבר נתגלה שלימות הקשר העצמי בין ישראל להקב"ה, ובאיזה מדרגה עוד אפשר לעלות ולהתייחד עם הקב"ה. אכן יש מעלה בפורים שנתגלה נקודת 'היחידה ליחדך' אחוזה ודבוקה בך, קשר עצמי ואמיתי, אמנם בחנוכה נתגלה עוד גוון חדש בקשר של בני ישראל לאביהם שבשמים, ובמידת מה יש בחנוכה מה שאין בפורים. בחנוכה נתגלה הקשר העצמי באופן מאיר יותר ומורגש כפי שיבואר להלן.

פרק ד

הקב"ה האיר את העולם בנס חנוכה בתקופת היונים שחז"ל מגלים לנו שאז שרר החושך הכי גדול בעולם במשך כל הדורות, כנאמר (ישעיה ט א) **"העם ההולכים בחושך ראו אור גדול"**, וכדברי המדרש (בראשית רבה - פ"ב פ"ד): רבי שמעון בן לקיש פתר קריא בגליות, והארץ היתה תהו זה גלות בבל שנאמר (ירמיה ד) ראיתי את הארץ והנה תהו, ובהו זה גלות מדי (אסתר ו) ויבהילו להביא את המן, וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל, על פני תהום זה גלות ממלכת הרשעה שאין להם חקר כמו התהום מה התהום הזה אין לו חקר אף הרשעים כן, ורוח אלהים מרחפת זה רוחו של מלך המשיח ע"כ.

ולבאורה עולה תמיה גדולה בדברי המדרש הרי בגלות מדי לא היו בני ישראל שרויים על אדמתם וכמו כן נשתחו לצלם, ונהנו מסעודתו של אחשורוש, ועל כן נגזר עליהם גזירת כליה, ובגלות יון היו בני ישראל שרויים על אדמתם והבית המקדש עמד על תילו, ובמה נחשב גלות יון כחושך ואפילה יותר מגלות מדי.

כתבו לכם על קרן השור

המענה על כך טמון בדברי המדרש שגזרו היונים 'כתבו לכם על קרן השור אין לנו חלק ונחלה באלוקי ישראל' ר"ל, שונה היא גזירת יון במהותה מגזירת המן, גזירת המן היה לעשות כליה בישראל מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, השמדת הגופים של בני ישראל, וגזירת יון היה על הרוחניות קיום תורה ומצוות, היינו הנשמה של כלל ישראל, היונים למדו מפילתו של פרעה והמן שלא שייך לכלות את בני ישראל בהריגתם, והחכימו בחכמתם להרע לכלות את ישראל באופן רוחני, על ידי שישנו ויטשטשו נקודת מהות קדושת ישראל, רצו לפגוע בנקודת היהדות, שוב אין עם ישראל גוי קדוש אלא ככל הגוים בית ישראל, רצו לשנות את המושג ישראל כאנשים חכמים ונבונים במיוחד, אמנם מאידך לנתקם משורשם כ'חלק אלוקי ממעל', ובכך ירויחו שני דברים בבת אחת, מצד אחד יהיה קיום

לגזירתם כי אינם עומדים לכלות בני ישראל בהריגת גופם, ומאידך בני ישראל יקבלו תרבותם הקלוקל ויהפכו ליונים.

להשכיחם תורתך

עומק גזירת יון לא להתכחש לתורה ומצוות שקיימו בני ישראל, לשיטתם יש מקום לכל דעה וחכמה בעולם, חרטו על דגלם לכבד את המדע והתרבות, והכירו בחכמתם של ישראל, ולכן לא רצו לנתקם מקיום התורה והמצוות, אלא שבני ישראל יקיימו אותם כחכמה חיצונית בלבד, מבלי לייחסם ח"ו להקב"ה, ואפשר לדייק כן בנוסח 'על הנסים', שלא נאמר להשכיחם את התורה ולהעבירם מחוקי התורה, אלא '**להשכיחם תורתך**', ו**להעבירם 'מחוקי רצונך'**, היינו תורת ה' וחוקי ה'², גם ביקשו שבני ישראל יכתבו על קרן השור אין לכם חלק ונחלק באלוקי ישראל, רצו לעקור מאתם את האמונה שהם חלק אלוקי ממעל, זהו הלשון '**אין לחם חלק**', להחשיך על "**כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו**".

קליפת יון

כל קליפה והסתרה על כבוד ה' מתלבשת בלבוש שונה בכדי להסית את בני ישראל לסור מהקב"ה, גם חכמי יון באו במזימה בטענה פילוספית כביכול שעלול היה לתפוס מקום בשכל הישר, רוממו כבוד וגדולת הקב"ה שהוא אור אין סוף ובלי גבול, אין לו גוף ואין לו דמות הגוף ואין לו שום דמיון כלל, ודייקא משום כך לא יתכן לשום אחד מהנבראים להדבק בו, כי הרי הנבראים הם גבוליים והוא בלתי גבול, ומשם נבע טענתם ש"עזב ה' את הארץ", הקב"ה רם ונישא ושום מעשה בני אדם אינם תופסים מקום אצלו ועל אחת כמה וכמה שאין לו יחס וקשר עם הנבראים אשר על פני אדמה, כתוצאה מכך דגלו בתרבות הגוף ובפיתוח הקידמה ויופי העולם, ובגלל זה רצו לעקור האמונת היחוד והקשר העצמי מבני ישראל שעמד להם למכשול לפרסם שיטתם הקלוקל. לא בכדי נקראו יון על שם החושך, זהו החושך הכי גדול להשתמש כביכול בכבוד ה' להסיר ליבם של ישראל מהדבקות עימו.

הערות וצייונים

ז. ראה כעין זה תורה אור (מקץ עמ' מא.): טמאו כל השמנים של בחי' חכמה והיונים הנ"ל הם בחי' חכמה דקליפה שבקדושה שרצו להשכיחם תורתך כו', ונעשה נס ע"י פך של שמן שהי' מונח בחותמו של כה"ג. היו פילסופים הממחישים בנבואה, ולכן

כי חלק ה' עמו

טענות היתה צודקת באם כל מהות קדושת בני ישראל היה משום שאנשים מוכשרים ומוצלחים הם, וכמו כן מעלת התורה היה רק משום שהיא החכמה הגדולה והעמוקה ביותר בלבד, כי האדם המושלם ביותר, והחכמה הגדולה והנעלית ביותר בגדרי הגבול יחשב, והקב"ה הוא בלי גבול ותכלית, ולעולם אין יחס בין הגבול לבלי גבול.

אמנם קדושת ישראל וחכמת התורה אין מעלתה כמעלת הגשמיים בכמות ואיכות, כנאמר **"לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים, כי מאהבת ה' אתכם"** וגו', כל מהות קדושת ישראל נובע כי בחר הקב"ה בבני ישראל עמו, בחירה ברצון הנעלה מהטעם והדעת, קדושת ישראל אינו מחמת כשרונותיהם ומידותיהם הנכונים, מהות קדושת ישראל, כי חלק ה' עמו יעקב חלק נחלתו, כלולים הם באורו האין סוף, מצד בחירתו ורצונו של הקב"ה, דווקא בגלל שהוא אין סוף ובלתי גבול יכול לבחור בקשר עם בני ישראל עמו כאשר הם מלובשים בגוף, כי מי יאמר לו מה תעשה, וביציאת מצרים לקח הקב"ה את בני ישראל לעם מתוך בחירה חופשית, אדרבה המלאכים קטרגו ביציאת מצרים באמרם 'הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה', דווקא במצב זה בחר הקב"ה בבני ישראל כשהיא ערום ועריה מהמצוות להורות שקשור עמהם ברצון עצמי בלי שום טעם ודעת, אלא הם 'חלק אלוקי ממעל ממש'.

ואהב את יעקב ועשו שנאתי

זהו שנאמר (מלאכי א ב) **"אח עשו ליעקב ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי"**, בדרך כלל אחים דומים זה לזה ובפרט תאומים, כלומר בחיצוניות לא נראה הבדל בין ישראל לעמים בציור גופם, מכל מקום בחר הקב"ה בבני ישראל גם בגופם, **"כי רוצה ה' בעמו"**, לא שאין סיבה אלא שלא צריך סיבה כי אחודים הם מכל צד ופינה, אמנם לאחר **ש'אתה בחרתנו מכל העמים'** נתגלה כבודם של ישראל גם כאשר מלובשים בגוף, כנוסח תפילת יום טוב 'אהבת אותנו' 'ורצית בנו' 'ורוממתנו מכל הלשונות' 'וקדשתנו במצוותיך' 'וקרבתנו מלכנו לעבודתך' עד שלימות המדרגה 'ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת'. גם בעולם הגשמי ניכר כבודם של ישראל

הערות וצייונים

י. ראה בספר התניא (פרק ט): ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם.

כנאמר (דברים ד ו) "ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה", אמנם עיקר נקודת הקשר בין ישראל להקב"ה הוא קשר עצמי בבחירתו של הקב"ה^{יא}.

הוא וחכמתו ורצונו אחד

גם קדושת התורה והמצוות אינם כשאר נימוסי הגויים שכל מעלת חכמתם נמדד ביופי ובעומק, הגם שהתורה כוללת עומקי חכמתו יתברך ונעלית היא באין ערוך משאר חכמות הגויים כנאמר (דברים ד ו) "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים", מכל מקום עיקר קדושת התורה שהיא חכמתו ורצונו יתברך, היא חכמה אלוקית האחודה עם עצמות אין סוף ברוך הוא בתכלית היחוד, כנאמר בזוהר 'שהוא וחכמתו ורצונו אחד' הם, ומשום כך קשורים בני ישראל עם הקב"ה ועם התורה הקדושה בתכלית האיחוד, כדאיתא בזוהר הק' (ח"ג עג): 'תלת דרגין אינון מתקשרן דא בדא, קודשא בריך הוא אורייתא וישראל'.

הערות וצינונים

יא. ראה כל ענין זה בהרחבה בספר נועם ורצון (יסודי ההסידות - שער ו).

פרק ה

כאמור כוונת מלכות יון הרשעה היה לעקור אמונת ישראל ממקור חיותם ה'אין סוף ברוך הוא', יראה כן משלשה הגזירות שגזרו על ישראל, 'שבת' 'ברית מילה' ו'חודש', שהמכנה המשותף ביניהם הוא קשר עצמי בלתי מוגבל ובלתי מוגדר עם הקב"ה.

ביני ובין בני ישראל

נתחיל בקדושת השבת המשמשת כאות ברית בינו לבין בני ישראל, יום השבת הוא יום השם, מאורע שהיה כביכול אצל הקב"ה, "כי בו שבת מכל מלאכתך אשר עשה", על כן אין שום קשר לנבראים ליום זה, מכאן נובע הדין 'גוי ששבת חייב מיתה', מחלל הוא כבוד ה' כי אין לו שייכות בעולמו של הקב"ה, ובאמת מצד גדר הנבראים של בני ישראל גם הם אינם שייכים ליום זה, ולכן ניתן להם במתנה, מכיון שהם חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, השבת מורה על 'אות ברית' ביני ובין בני ישראל, הקשורים ואחודים עימו בקשר שלמעלה מגדרי הבריאה, שעל זה מורה השביתה מהמלאכה וההתכללות בעולמו של הקב"ה, בתוך הבריאה שגם גופם הגשמי נתקדשה בקדושתו יתברך.

ברית מילה

גם ברית מילה מורה על קשר עצמי בינו ובין בני ישראל, כמו כן חיבור עליונים ותחתונים חיבור הנשמה והגוף², כריתת ברית לכל ילד יהודי הוא בשמונת ימים, ציווי התורה אינה תלוי בהתפתחות הילד לידי דעת שלם בכדי שיכרות ברית עם הקב"ה מתוך שכלו האנושי, התורה ציוותה למולו בשמונה ימים, להורות

הערות וצייונים

מן התורה ונעשו בני עונשים. ותחלת כניסת נפש זו הקדושה היא בחינוך לתורה ולמצות שחייבו חכמים לחנך, גם במצות מילה ולכן הנזהר מנגיעת הקטן מיום המילה ואילך קדוש יאמר לו.

ב. ראה שו"ע הרב (מהדורא תנינא - אר"ח סימן ד): ומטעם זה נהגו להקל בנגיעת הקטנים שלא הגיעו לחינוך, לפי שגמור ועיקר כניסת נפש הקדושה באדם הוא ב"ג שנים ויום א' לזכר וי"ב לנקבה, שלכן נתחייבו אז במצות

שקשור הוא בעצם מהותו עם הקב"ה ואין הדעת מעכבת לכריתת הברית. הפלא היותר גדול, שהקב"ה בכבודו ובעצמו כורת ברית עם תינוק בן שמונה ימים, מלבד גודל ההפלאה ברצון הקב"ה בקשר עם תינוק המוטל בעריסה, יש כאן הפלאה יתירה כריתת ברית עם תינוק שעתידו בקיום התורה והמצוות בלתי ידוע, מכאן אתה לומד שכריתת ברית מורה על קשר עצמי שאחודים המה בעצם מציאותם, ובא לידי גילוי גם בגוף הגשמי.

החודש הזה לכם

כמו כן גזרו היונים על 'חודש'. המצוה הראשונה בתורה שנצטווה משה רבינו ביציאת מצרים הוא מצות "החודש הזה לכם", כי קידוש החודש מורה על קדושתם של ישראל כאשר מלובשים בגוף בעולם גשמי, בכוחם לשנות מערכות הטבע כרצונם, ויש להם השפעה אלוקית על גרמי השמים ועל טבע העולם, הטבע קשור ומאוחד עם הקב"ה מכל צד ופינה, ומסר הנהגת הטבע לעמו ישראל להורות שגם בעולם הגשמי אחוד עמהם, ולא עזב ה' את הארץ. הגמרא (ירושלמי כג:) דורשת את הפסוק "לא-ל גומר עלי", שביד חכמים לשנות מציאות הטבע בעיבור השנים, בתולתיה של קטנה חוזרים בשלוש שנים לפי קביעות עיבור השנים ביד חכמי ישראל², נמצא אתה לומד שהטבע מסור ביד ישראל על פי תורת השם.

הערות וצינונים

יג. לשון הירושלמי (שם): א"ר אבין (תהלים נז) שלשה שנים ויום אחד נמלכו בית דין לעברו
 אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי. בת
 בתולין חוזרין ואם לאו אינן חוזר.

פרק ו'

לא שקטה רוחם של יונים ונכנסו להיכל וטמאו כל השמנים, גם נקודה זו מעוררת נקודה למחשבה, באם היה ידם על העליונה וכוח רב בידם, מדוע לא שרפו את בית המקדש כשאר האומות, והסתפקו בלטמא את השמנים. אלא כי לא הפריע ליונים שהבית המקדש עומד על תילה, מכיון שהבית המקדש על גודל יופיה ופארה יכול להשתלב בתרבות יון שסגדו ליופי ומבנה פאר, ואין צורך להחריבה ולשרפה, אלא שיש להוציא את הנשמה הרוחנית מבית זה, בכדי שישאר כגוף בלי נשמה, ולכן טימאו את השמנים.

טומאה וטהרה

לא לחנם צורת חילול המקדש היה על ידי הטלת טומאה בבית השם, כי הטהרה מורה על השראת השכינה בישראל, והטומאה מורה על סילוק השכינה. עיקר דיני טומאה וטהרה היה נוהג רק בזמן שהבית המקדש היה קיים, ומשחרב בית המקדש לא נשארו הלכות אלו לידי מעשה, הסיבה הפשוטה שרוב דיני טומאה וטהרה נוגע בעיקר לדיני בית המקדש, שהיה צריכים לשמור כל דבר בטהרה, אמנם אין זה עיקר הטעם, שהרי דיני נגעים ודיני זב אינו תלוי דווקא בקיום בית המקדש, ומדוע נתבטל מציאות זה מהעולם, בהכרח שטעם פנימי טמון במהות הטהרה והטומאה.

טומאה וטהרה מורים על ענין אלוקי ורוחני, אין הטהרה מושג גשמי וחומרי שניתן למששה בידיים, כמו כן אין הטומאה מציאות הניכרת בעולם גשמי, וכי העין הגשמית יכולה להבדיל בין כלי טהור לכלי טמא, ובהכרח שכל מושג טומאה וטהרה מורים על קשר רוחני ואלוקי השורה בעולם החומרי והגשמי.

מלמד שהשכינה שורה בישראל

בזמן שהבית המקדש היה קיים היה השראת השכינה שהיא גילוי כבודו יתברך בגילוי בעולם בבית המקדש לעין כל, ומשם נתפשט אור השכינה על פני כל העולם, ולכן היה נרגש מהות הטומאה והטהרה בעולם, המורה על חיבור קדוש

של העולם הגשמי עם העולם האלוקי, ומשנחרב הבית המקדש שנסתלקה השכינה מישראל שוב אין דיני טומאה וטהרה נוגע הלכה למעשה, מלבד קדושת המקוה המורה על שלימות יחוד קוב"ה ושכינתא וד"ל".

ולבן עמלו היונים לטמא את השמנים לעקור מושג הקדושה והחיבור הרוחני והאלוקי עם הקב"ה, וכמו כן גזרו על שבת ברית וחודש המורה על חיבור שמים וארץ גשמי ואלוקי על ידי בני ישראל עמו, ובין הקב"ה לעולם שאחוד עם עולמו מכל צד ופינה.

הערות וצינונים

יד. יראה דבר פלא שעיקר דיני טומאה וטהרה נשאר על ענין האיחוד והפירוד, בקומו בבוקר כאשר חוזרת הנשמה להתלבש בגוף מצווים אנו על נטילת ידים, כאשר אדם נמצא בטמא במת או שבא מבית החיים עליו ליטול ידיו. כלומר, דיני טומאה וטהרה נשאר בעולם כאשר זה נוגע לחיבור נשמה וגוף המורה על שלימות יחוד קוב"ה ושכינתא, שזהו שלימות חתן וכלה והבן.

פרק ז

הנם שגם בזמן מלכות אחשורוש שרר החושך עלי תבל מכל מקום לא נחשב כחושך על פני תהום כמו תקופת יון, כי לא גזר המן על התורה והמצוות אלא על הגופים. כמו כן לא שינו בני ישראל עצם מהותם, נשארו בני ישראל נאמנים לאלוקיהם, גם סיבת ההנאה מסעודת אחשורוש בא כתוצאה מהיאוש שאפף אותם בהיותם בגלות על אדמת נכר כאשר אין להם בית המקדש, ובראותם שלפי החשבון כבר עבר שבעים שנה שהיו צריכים לשוב לארץ ישראל ולבנות את הבית המקדש השני, ועבר הקץ ולא נושעו, חשבו שחלילה נטש אותם הקב"ה, והלכו ונהגו מסעודתו של אותו רשע, כמו כן השתחוו לצלם רק מחמת היראה מנכבודנצור²⁵, מהשפה אל החוץ ולא עשו זאת מרצונם ומפנימיות נפשם ולכן ניצלו מגזירת הכליה של המן הרשע, כתשובת רשב"י לתלמידיו מדוע נתבטל גזירת כליה **אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים.**

חושך על פני תהום

אמנם בתקופת יון שרר חושך כפול ומכופל גזרו שמד על בני ישראל ורצו לעקור התורה וקדושת ישראל, ובמידת מה עלה בידי היונים לבצע את זממם והרבה מבני ישראל נתקרבו לתרבות יון ושינו את שמם לשמות יונים ואימצו חכמת יפת ועזבו מקור מים חיים לחצוב בורות נשברים מצד אחד, ומאידך שמרו קצת על מסורת ישראל, ונקראו בשם מתיוונים משום שלקחו חלק בתרבות יון, זהו החושך הכי גדול הקיים עלי תבל, ערבוב טוב ורע, הפגיעה בעומק הנקודה של קדושת ישראל, להמיר שם ומהות ישראל שהיא קדושה אלוקית הנובע מחלק הנשמה שהיא חלק אלוקי ממעל, למושג של 'ישראלי - יוני' מוצלח, כאילו שכל מהות היופי של היהודי הוא גשמי מחמת חכמתו וכשרונותיו.

הערות וצינונים

²⁵. ולפי דעות אחרות השתחוו להמן שגם זה היה רק מיראה ולא מרצונם הטוב.

נטרשלו בעבודתם

סיבה נוספת לחושך שכל זה היה בזמן שבית המקדש היה קיים, כבוד השם שורה על בבית המקדש 'אורה של עולם', והיונים ברוב עזותם רוצים להחשיך עיניהם של ישראל, כמו כן חלק מבני ישראל משנים מהות קדושת ישראל לטובת תרבות יון. משל למה הדבר דומה, צדיק יסוד עולם עורך שולחנו בזמן רעוה דרעוין בבית מדרשו בדבקות עילאית, ומגלה לתלמידיו סתרי תורה, ובאותו הזמן יושבים הרבה מתלמידיו בקלות דעת ומתלוצצים ביניהם בכל מיני דברים של הבל, כאילו אין רבם נמצא כלל בבית המדרש, הגדילו לעשות הפוחזים שבהם שנגד עיני רבם מכים אלו את אלו באגרופים קמוצים באמצע הבית מדרש מבלי להתחשב כלל בנוכחותו של הצדיק, היש לך חילול הקודש גדול מזה, מלבד חילול הקודש מורה על חוסר איטלגנציה רגשית (הנקרא טאקט), איבדו כל רגש של יחס עם רבם הצדיק.

הנמשל. הבית המקדש עומד על תילו הקב"ה משרה שכינתו בבית זה ומשם יוצא אורה לכל העולם, וחלק מבני ישראל עסוקים במלחמות ביניהם, וחלק מהם נהפכו למתיונים, היינו חוסר טאקט (איטלגנציה רגשית) פגם בעומק היחס והיחוד עם הקב"ה. גם אלו שלא התדרדרו לשפל מדרגה זו ונשארו בצדקתם, נטרשלו מעבודת בית המקדש, שלכן נגזרה הגזרה בביטול מלאכת המקדש על ידי היונים כדברי הב"ח (או"ח סי' עת"ר), הקב"ה הראה לישראל שאין לו חפץ בקיום עבודת בית המקדש למצוות אנשים מלומדה', באם אין חשק וחיות בעבודת המקדש משבית אני עבודת המקדש¹⁰.

גילוי חביבות בעצם הקשר

בתוך החושך הגדול על פני תהום בחושך כפול ומכופל עמד הקב"ה ברחמי הרבים ועשה נסים לישראל, ביטל מהם גזירות היונים, גברה בית חשמונאי ונצחו את המלחמה, הגדיל הקב"ה ועשה להם נס דמנורה, שמצאו פך אחד של שמן בחותמו של כהן גדול, והדליקו מהם שמונה ימים, ועבודת המקדש חזר על

הערות וציונים

ואיזה זה הדלקת מנורה שכתוב בה (שמות כז ט) להעלות נר תמיד, כל זמן שמדליקין אותן תמיד הם עומדין כו', עמדו וטימאו כל השמנים. וכשחזרו בתשובה למסור נפשם על העבודה הושיעם ה' על ידי כהנים עובדי העבודה בבית ה'.

10. ראה דברי הב"ח (סו): אבל בחנוכה עיקר הגזירה היתה על שהתרשלו בעבודה ועל כן היתה הגזירה לבטל מהם העבודה, כדתניא בבבלייתא שגזר עליהן אותו הרשע לבטל התמיד, ועוד אמר להם מצוה אחת יש בידם אם אתם מבטלין אותה מידם כבר הם אבודין,

מתכונתה, גם במקום החושך הזה מגלה הקב"ה חיבתו הנצחית והאין סופית לבני ישראל עמו.

חז"ל קבעו מצוות נר חנוכה לזכר הנס, הגם שהיה גם נס של נצחון המלחמה, כי בנס חנוכה נתוסף עוד שלב בעומק הקשר בין הקב"ה לבני ישראל, לא רק גילוי עצם הקשר כמו בנס דפורים שלא בא במורגש בגילוי הנפש, (עיקר מעלת פורים הוא עד דלא ידע), אלא הקב"ה גילה חביבות והתענוג שלו מהקשר העצמי עם בני ישראל, לא הצילם רק מהצרה בלבד, אלא עשה להם נס דמנורה המורה על ענין החביבות והידידות, המנורה מסמלת החביבות והתענוג, מלמדת היא 'שהשכינה שורה בישראל' (שבת כב:) ", נס חנוכה גרם שאור המקדש נשאר לנצח לבני ישראל עמו, גם לאחר שגלו ונשארו בגלות אלפיים שנה, לאו דווקא לכהנים משרתי השם ולא דווקא במקום מקדש, ומקדושת נרות חנוכה שואבים אנו אור המקדש, אור היחוד. אם תמצוי לומר בחנוכה בחר הקב"ה שוב בבני ישראל מתוך חביבות וידידות.

נר חנוכה חביבה עד מאוד

נקודת החביבות בקשר העצמי בא גם מצד בני ישראל, החשמונאים בכח מסירות נפשם להקב"ה עוררו בשם כל ישראל חיבתם להקב"ה, והקב"ה קיבל באהבה וברצון העלאת מ"ן זה, וגילה חיבתם לבני ישראל עמו, גם זה למעלה יחשב בנס חנוכה שבא גם מצידם של ישראל בכח מסירות נפשם.

ומעתה יובן כמון חומר דברי הרמב"ם ביד החזקה (חנוכה פ"ד הי"ב): מצות נר חנוכה מצוה 'חביבה היא עד מאד' וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה ע"כ. לא בכדי משתמש הרמב"ם בהגדרת נס חנוכה בלשון 'חביבות' שזהו תוכנה הפנימי של היום טוב.

ה' יאיר נרי

גם נתגלה עוד שלב בגילוי האלוקי שהוריד שכינתו ואורו יתברך לידי גילוי גם בחושך הגדול, ומכך שואבים בני ישראל את הכח להכיר בקדושת הקב"ה

הערות וצינונים

יז. לשון הגמרא: וכי לאורה הוא צריך, והלא במדבר לא הלכו אלא לאורו, אלא עדות היא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל.

וביחודו ואחדותו יתברך גם בחשכת הגלות ובמקומות הנמוכים ביותר, גם בזה נשבר קליפת יון ונתגלה יחודו ואחדותו יתברך בעולם".

זהו פשר שחג החנוכה הוא בסוף החודש כאשר יש מיעוט הלבנה (ישראל משולים ללבנה), בשונה מכל החגים שבאים על פי רוב בט"ו לחודש כאשר הלבנה במילואה, גם מצוות נר חנוכה בלילה, בשמאל, למטה מעשרה טפחים, כל זה מורה על נס דחנוכה היורד עד המקומות הנמוכים והחשוכים ומאיר שם אור ה' על ידי מצוות נר חנוכה.

אור הגנוז

ומכאן נבוא לנגיעה קטנה בעומק דברי הבעש"ט ותלמידיו שבחנוכה מאיר אור הגנוז, אור זה הוא אור ה'יחידה' הקשר העצמי בינו לבין בני ישראל, בחנוכה התחיל להאיר באופן מורגש נטיה דקה בהרגשת החביבות השורר בין הקב"ה לישראל, יראה גם החביבות השורר בבני ישראל במצות הדלקת נר חנוכה, כי היא המצוה היחידה שיש בה מהדרין מן המדרין, להורות על כללות התורה והמצוות שאין הם מצוות אנשים מלומדה בלבד, כמו כן נר לכל אחד ואחד, לכל אחד מישראל החן והיופי המיוחד לו בינו להקב"ה.

הערות וצינונים

והולך לו בשוק הכלי קיים בתבניתו וצלמו ממש כאשר יצא מידי הצורף, כך מדמין הסכלים האלו מעשה שמים וארץ, אך טח מראות עיניהם ההבדל הגדול שבין מעשה אנוש ותחבולותיו שהוא יש מיש, רק שמשנה הצורה והתמונה מתמונת חתיכת כסף לתמונת כלי, למעשה שמים וארץ שהוא יש מאין.

ית. מן הנכון להביא דבר התניא (שער היחוד והאמונה - פרק ב): והנה מכאן תשובת המינים וגילוי שורש טעותם הכופרים בהשגחה פרטית ובאותות ומופתי התורה שטועים בדמיונם הכוזב שמדמין מעשה ה' עושה שמים וארץ למעשה אנוש ותחבולותיו, כי כאשר יצא לצורף כלי שוב אין הכלי צריך לידי הצורף כי אף שידיו מסולקות הימנו

פרק ח

ועתה נבוא על נכון מדוע ימים אלו נקראים 'חנוכה', כמו כן ניכנס ברובד הנפשי של היום טוב. מצות היום נקבע על ידי חז"ל בהדלקת נר חנוכה, אבל שם היום טוב 'חנוכה', נקבע על שם חנוכה המזבח, גם כי חנו- כה, החשמונאים נחו מהמלחמה ביום כה כסלו.

ה'חן' 'מנוחה' 'חינוך'

כאמור שורש תיבת חנוכה מלשון חנו - כה, סיום המלחמה והמנוחה היה ביום כ"ה, גם שורש תיבת חנ-וכה מלשון 'חן', בתורה מוזכר לראשונה תיבת 'חן' בפרשת בראשית "ונח מצא חן בעיני ה'", גם שמו הוא מצירוף נ-ח, המורה על החן וכמו כן נח הוא השורש של תיבת מנוחה, המנוחה והחן תלויים זה בזה, נתוסף לשורש זה גם ענין 'החינוך' שגם הוא מלשון 'חן' ו'מנוחה', חן מנוחה וחינוך שורש אחד להם ואחוזים זה בזה, ולכן נקבע יום טוב זה על שם 'חנוכה' המזבח המורה על ענין 'החינוך', 'מנוחה' מהמלחמה, וה'חן' של המנורה, כפי שתחזה עיניך מישרים.

י"ג מידות של רחמים

בכדי להבין ענין זה על בוריה נקדים בדברי האריז"ל שבחנוכה מאיר האור של י"ג מידות של רחמים, מנין התיבות בברכת להדליק נר חנוכה עולה י"ג המורה על י"ג מידות של רחמים^א, שורש דבריו מיוסדים על הנאמר במשנה (מידות פ"ב מ"ג): 'ושלש עשרה פרצות היו שם (בבית המקדש) שפרצום מלכי יוון' ע"כ. כוונת היונים במספר הפרצות להסתיר אור הי"ג מידות של רחמים המורה על הקשר העצמי והנצחי בין הקב"ה לכנסת ישראל.

וחתנתי אשר אחון

לאחר שבני ישראל חטאו בחטא העגל ונגזר עליהם כליה, גילה הקב"ה למשה רבינו סדר תפילה בי"ג מידות של רחמים, להורות שאף על פי שאינו ראוי

הערות וצינונים

י"ג. ראה פרי עץ חיים (שער חנוכה - פרק ד): מהחברים - בברכה יש י"ג תיבין, נגד י"ג מכילין דרחמי.

ואינו כדאי כן דרכו של הקב"ה לעשות חסד 'חנם', "וחנות" את אשר אחו"ן ורחמתי את אשר ארחם" (שמות לג יט), כמו כן רואים אנו תיכף לאחר שהקב"ה גילה למשה סודן של י"ג מידות של רחמים פונה משה רבינו להקב"ה ומעורר את נקודת ה'חן' כנאמר (שמות לג יג) "ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה" וגו', וכנהנה רבות בפרשת כי תשא. גם אסתר המלכה התחננה"ה שוב ושוב לפני המלך, מלכו של עולם, "אם מצאתי חן בעיניך המלך" (אסתר ז א) "ואם מצאתי חן לפניו וכשר הדבר לפני המלך וטובה אני בעיניו" (אסתר ח ב).

חן – הינם

שורש תיבת 'חן' מלשון 'חנם', יש צורת קשר בין שני ידידים התלוי בקשר חיצוני, הכשרונות והטבעים המקשרים ומאחדים אותם, זהו אהבה התלויה בדבר, וכאשר בטלה הסיבה בטלה האהבה. אמנם יש צורת קשר אמיתי בין שני ידידים ובפרט בין אשה לבעלה התלוי ב'חן', כנאמר בגמרא (סוטה מז). 'חן אשה על בעלה'², לזאת יקרא קשר עצמי ופנימי, אין הקשר מבוסס על כשרון זה או תכונה זו שמצאו בבני זוגם, אלא הנשיאות 'חן', הרגשת שורש איחודם שמאוחדים הם בעצם מציאותם, 'חנים', אהבה שאינה תלויה בדבר.

עומק של החן אינו בגלל שאין טעם ודעת, אלא שלא צריך טעם ודעת, שני דברים נפרדים צריכים דבר בכדי ליחדם אבל מציאות אחת אינו חסרה דבר, לא שאין סיבה אלא שלא צריך סיבה.

יפת אלוקים ליפת

היונים דגלו ביופי חיצוני, שורשם הוא יפת "יפת אלוקים ליפת" (בראשית ט כז), יופי של שקר המבוסס על פרטים, זה ההבדל בין 'חן' ל'יופי', טבע היופי שיש בה ריבוי גוונים, היונים דגלו בכשרונות והצלחות חיצונית ורצו להסתיר על ה'חן', הקשר העצמי בבחירתו של הקב"ה כאשר נתבאר לעיל, ודייקא במקום 'היופי' של שקר של מלכות יון הרשעה נתגלה ה'חן האלוקי', ה'חן דקדושה', בני ישראל מצאו חן בעיני הקב"ה ועוררו רחמיו על בני ישראל, 'חן' הוא 'הרגשת' הקשר העצמי,

הערות וצינונים

כ. לשון הגמרא: אמר רבי יוחנן שלשה חיות הן, חן מקום על יושביו, חן אשה על בעלה, חן מקח על מקחו.

על כל פשעים תכסה האהבה, בחנוכה נפתח אור החן בין הקב"ה לבני ישראל גם בגלותם במקום יופי של שקר^{כא},

סלחתי כדברך

זהו פשר דברי מוהר"ן מברסלב ש"סלחתי כדברך" שנשמע בקודש הקדשים ביום הכיפורים יורד ומתגלה בימי החנוכה^{כב}, ביום הכיפורים נתגלה אורם של י"ג מידות של רחמים כאשר הקב"ה כיפר לבני ישראל את חטא העגל, אמנם היה זה ביום שמאיר בו אור האלוקי אחת בשנה, וכמו כן במקום סתר לפני ולפנים בקודש הקדשים, בחנוכה מתגלה החן של יום הכיפורים ונמשך על כל ימות השנה גם בזמנים הנמוכים בלילה סוף חודש וכדו', וכמו כן בכל מקום גם במקומות החשוכים בחשכת הגלות, מתנוצץ אור הגנוז החן דקדושה.

חן – מנוחה

'חן' משורש המנוחה, כאשר אדם בטוח שמצא חן בעיני חבריו, שוב מרגיש מנוחה נפשית, אינו טרוד לרצות את חבריו, כמו כן אינו מפחד מכל מילה מיותרת העלול לשבור עומק ידידותם, "בטח בה לב בעלה", 'חן' נותן המנוחה הנפשית בקשר, לא בכדי נקבע יום טוב חנוכה ביום המנוחה מהמלחמה חנו-כה, בנס חנוכה נחקק בליבותיהם של ישראל החן העולה מהם קדם רבון עלם, ושוב אינו פוסק לעולם.

הערות וצייונים

כא. והיופי ודי בזה, וראה מה שהרחבנו בגליון הקודם ומשמם תדרשנו.

כב. ראה ליקוטי מוהר"ן (בתרא תורה ז): כי ענין חנוכה, דע כי כל אחד ואחד כפי מה שזוכה לפעול בקשתו ביום הכפורים, דהיינו בקשת סלח נא, כן יש לו חנוכה, כי על ידי סלח נא נעשה חנוכה.

יש יופי בקדושה שהוא מידת התפארת מידתו של יעקב אבינו שמתגלה החן בפרטים בכל הגוונים, כנאמר תתן אמת ליעקב, מידת האמת יורדת לכל הפרטים, אמנם מכח החן דקדושה הקשר העצמי, ובלשון הקבלה חן הוא יג מידות של רחמים ויופי הוא כללות זעיר אנפין היינו המידות הבאים בגוונים שונים ויש ליחד החן

פרק ט

חנוכה מלשון 'חינוך' בני ישראל טיהרו את הבית המקדש מכל טומאות היונים וחינכו מחדש את המזבח והמקדש. הבעל התניא מקשר יחדיו ענין ה'חינוך' ו'חנוכת המזבח'. חינוך מלשון התחלה, כל התחלות קשות, בכדי לעורר התענוג והרצון בלב הקטן ללימוד התורה צריך לתת לו מתנות לעורר בו את החשק והרצון לעבודת השם, כמו כן בתחילת העבודה במשכן הביאו הנשיאים קרבנות ומתנות בכדי לחנך ולתת כח רוחני למזבח שכל הקרבנות שיקריבו יהיה לרצון לפני אדון כל^ב.

חינוך או אילוף

ונבאר נקודה זו בנפש האדם. הבדל גדול יש בין 'חינוך' ל'אילוף' (מלשון הרגל נעשה טבע), קיים תופעה בהורים שאינם 'מחנכים' את ילדיהם אלא 'מאלפים אותם', כלומר, מרגילים את ילדיהם שיתנהגו בדיוק כמותם, הגם שתכונת נפשם של ילדיהם שונים הם מהקצה אל הקצה מהם, אינם יכולים להכיל שבנם שונה בטבע נפשו. יש עוד סוג אנשים החשים בנפשם שלא הצליחו לממש את שאיפותיהם בהצלחת החיים, ורוצים שלכל הפחות ילדיהם ישלימו את מה שהחסירו, הצד

הערות וציונים

חינוך וכו'. ועד"ז הקריבו הנשיאים בחנוכת המזבח קערות ומזרקי כסף וכפות זהב אף שמנחת נדה מביאה בכפיפה מצרית, רק הנשיאים עשו לכבוד ולתפארת, וזה היה ג"כ ענין הקרבת הקטרת על מזבח החיצון שאינו דבר ההוה כלל, שדבר ההוה היינו קרבנות תמידין כו', רק כמו שמחנכין התינוק ע"י מתנה יתירה דוקא, כך היה ענין הקרבת הקטרת שהוא המשכת בחי' מקיפים, וכך הוא ענין הכבוד שעל ידי זה יוכל להיות אח"כ סדר הקרבנות תמידין כסדרן וכו', זהו ענין חינוך המזבח כנודע.

כג. ראה ליקוטי תורה (נשא עמ' כט): וענין החנוכה זו הוא מלשון חינוך כמו חנוך לנער ע"פ דרכו, והיינו כמשל התינוק שמחנכין אותו ללמוד נותנין לו מתנה יתירה כדי להרגילו להתחיל בלימוד, מה שאין כן כשהוא כבר הרגיל את עצמו והתחיל כו', והיינו שהחינוך ללמוד אינו ע"י הלימוד בלבד שזהו דבר ההוה לו תמיד, אלא שמחנכין אותו ע"י איזו תוספת כמו איזו התקרבות או איזו מתנה כו', אך לאחר שכבר חינכו אותו די בדבר ההוה תמיד והיינו משום שכל התחלות קשות. ולכן כדי שתהיה ההתחלה צ"ל ע"י

השווה שבהם שאין טובת הילד לנגד עיניהם, כי אם שלימות עצמם (מן המותר לציין כי כל המדובר כאן הוא על חינוך בתכונות וטבעי הנפש, ולא על חינוך על קיום התורה והמצוות שהחובה לחנך הילדים לכל סעיף בשולחן ערוך, אבל גם זה צריך לעשות בחן ובחסד ואכמ"ל).

חינוך - חן

חינוך אמיתי מלשון 'חן' לגלות את נקודת החן של הילד, היינו לעורר ולגלות בילד תכונת הנפש והכשרונות שחנן אותו הקב"ה, כל ילד לפי ענינו, ולא לאלץ ולא לפי אותם לעשות מה שאחרים מצליחים בו, אמנם נשאלת השאלה איך יכולים לפתוח נפש הילד לגלות כשרונותיו שנתברך מאת השם. המענה הוא לגלות את החן שבו, היינו הקשר העצמי השורר בינו לבין ילדו, אהבה שאינה תלויה בדבר, כאשר הילד מרגיש שהוריו קשורים ואוהבים אותו ללא תנאי ואין שופטים אותו רק לפי מעשיו, מתעורר בו החן העצמי, גם הוא יקבל את עצמו ללא שום תנאי, ומתעורר אהבה עצמית אליו, קשר של חנים, אינו צריך לשלם תמורה על קיומו, לא בסברה עמוקה ולא בפענוח חשבון מורכב ולא במעשה מוצלח, כאשר יש לילד המרחב הנפשי היינו החן הטמון בו, שוב נפתח לו בדרך ממילא הכשרון שנתברך מאת ה', כי אינו מחפש לחקות את האחרים בכדי שיצליח, קיומו אינו תלוי באחרים.

וכאשר בנפש האדם נחקק אהבת חנים של הוריו אליו, שוב מאמין גם באהבת חנים שהקב"ה מרעיף עליו, וחי עם הקב"ה בחן וקשר עצמי אמיתי^{כז}.

אמנם כאשר הילד מרגיש שהוריו שופטים אותו בכל עת, וכל קיומו תלוי בהצלחה זו או אחרת, אם זה בלימודים או בשאר התכונות, חש בעומק נפשו שכל זכות קיומו הוא רק כאשר הוא מרצה את הוריו, ובאם אינו מצליח בלימודיו ואינו מביא להם מספיק נחת אינם אוהבים אותו. צלקת הנפשית בחוסר אימון בקשר עצמי עלולה לרדוף את האדם שנים רבות בהרגשת העדר קיומו העצמי, וכמו כן מתקשה לקבל אהבת חנים מהקב"ה, ומידה טובה מרובה הורים המגלים את החן של הילד מעניקים לו נקודת חיים נצחית ופנימית.

הערות וצייונים

כז. זהו סוד המתנה היינו המקיפים האור הבעל התניא, מקיף מורה על נקודה עצמית העצמי שהבאנו לעיל בהערה מדברי ואכמ"ל.

 והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'

ונמחיש זאת יותר בדוגמא מחיי היום יום. לפעמים יושב ילד בחדרו הפרטי ומנגן לעצמו ניגון יפה, אביו שומע מאחורי הדלת את בנו שר בנעימות מופלגת בקול ערב ונעים, ורושם זאת במחשבתו, בליל שבת כאשר כל בני ביתו מסובים מכבד הוא את בנו לתת פרק בשירה, טבע הילדים שמסרבים כאשר מתחילים להפציר בהם לעשות משהו, והאב מתחיל לדחוק עליו יותר, באמרו: שמעתי אותך שר בחדר כל כך יפה ומדוע תסרב. לא רק שהילד ממשיך בסירובו אלא ניכר על פניו אותות התנגדות נחרצת לשיר, לא רק שדברי אביו לא פעלו עליו אלא גם קלקלו, בדרך כלל מהלך המחשבה של ההורים שזהו טבע הילדים כאשר מבקשים מהם משהו מסרבים הם בדווקא.

אמנם אין זה הסיבה הנכונה, כאשר הילד שר בהיותו לבדו בחדר, הוא מחמת שחרור הנפש, וחש את הביטוי הנכון לנפשו בצורת שירה, אמנם כאשר מכבדים אותו לשיר לפני בני המשפחה ובפרט שסודו נתגלה ברבים, חש שעומד כעת למשפט איכות כח הנגינה שלו, וחושש מכשלון בנגינה, ובכדי לא לאבד את היחידיות שלו בנגינה מסרב הוא לשיר, אמנם כאשר הילד ישיר בטבעיות נפשו ואינו מרגיש שעומד עכשיו למשפט אזי נקודת החן יתעורר בו וירים קולו בשירה וזמרה.

פרקי

לאחר הרחבת הדיבור בשורש ומהות חג החנוכה ומהות החן, נוריד נקודת אור הגנוז של אור המנורה וקדושת היום הלכה למעשה בהרגשה דקה וטהורה בנפש הישראלית המשתוקקת מול פני המנורה להכלל ולהבטל באור גנוז זה, ולחוות ולהרגיש קשר נעלה זה בעומק הנפש.

הטבת הנרות בנפש

בדרך כלל שואל בחור או אברך את מורה דרכו מהו צריך להרגיש בהדלקת נר חנוכה, התשובה הנכונה צריכה להיות באופן שאלה: בחור או אברך יקר מה אתה רוצה להרגיש. אי אפשר לעורר הרגש באדם שאינו קיים בו לפני כן, אפשר להאיר ולעורר הרגש הקיים ולהרחיבה, אבל אי אפשר לייצר הרגש בזמן קצר זה², בנפש הישראלית קיימת ריבוי הרגשים ותחושות קדושות כלפי הקב"ה, ועל כן יש לחדד איזה סוג הרגש חש הוא באותו זמן במיוחד כלפי הקב"ה, ולקחת הרגש זה ולפתח אותו אל מול פני המנורה, זהו 'הטבת הנרות' קודם ההדלקה, בכדי שאור הנשמה תוכל לאחוז בפתילה על נכון.

אמנם בכדי לפתוח את ההרגש הנכון הקיים בו יש לעורר את החן שבו היינו אור הגנוז אשר בקרבנו, אין המטרה בהדלקת נר חנוכה לעורר רגשות שונים שליקטם מפלוני אלמוני, אין הם הרגשים שלך ולא יהיה לך שום תועלת מהם, כמו כן אל יבהלוך רעיוןך בעת רצון זה לחקות חבריך או הצדיקים ועובדי ה' שהסתופפת בצילם, כל אלו העבודות טוב בשבילם לפי תכונת נפשם, לא יועיל לך חיקוי תנועה זו או אחרת של צדיק זה או אחר, אשר בדרך כלל המחמיר מחקה את כולם יחדיו, לצאת ידי כל השיטות, מהדרין מן המהדרין, ובכל קטע מהברכות עושה תנועה אחרת של צדיק לעורר נפשו.

הערות וצינונים

כה. נכון שבזמן שמאיר אור הגנוז יתכן לזכות גם בהרגשים עילאיים מלמעלה, אמנם בהטבת הנרות.

חז"ל לימדו אותנו שיש לעשות הכנה ראויה

'אור הגנוז' מאיר בקול דממה דקה, לא לחנם נקרא אור גנוז כי היא נטיה והרגשה דקה בנפש האדם, כאשר החן הפנימי של האדם מתגלה לפניו שוב יכול להרגיש את רגשותיו ותחושתיו האמיתיים, ואזי תועיל לו הדלקת הנרות להאיר נפשו האלוקית באור הגנוז נקודת הסוד אשר בקרבו, אם תמצי לומר אור הגנוז בנפש הוא הישוב הדעת הנובע מנקודת חן הנפשי מרוצה הוא לפני הקב"ה בסגנון עבודתו, אין זה בא לשלול רגשי התפעלות ואינו צריך לעצור רגשי לבבו אבל שיהיה מתוך נקודה ברורה בנפש.

הדלקת הנרות

לאחר שסיים בהטבת הנרות יש להתחיל בעבודת הדלקת הנרות, זהו שלימות עבודת המקדש, כאשר אנו אומרים נקודת 'עבודה' הכוונה על נקודת 'חיבור' נפשי ונשמתי המיוחד למצוה זו.

ההרגש הראשון של יהודי במעשה המצווה הוא קבלת עול מלכות שמים, סיבת מעשה הדלקת הנר הוא לא בכדי לקבל אורות והרגשים והשפעות, אלא לעשות רצונו יתברך, אמרתי ונעשה רצוני, דבקות במעשה המצווה בקשר עצמי עם הקב"ה.

לאחר מכן עובר לכוונה הכללית של מצוות נר חנוכה, גם בה הרבה גוונים שונים, לכן נשתמש בנקודה שנתבאר בדברינו במאמר זה, מעורר בו נקודת ה'חן' אשר בקרבו כלפי הקב"ה, אמנם מקודם מרגיש שמוצא חן בעיני הקב"ה, מרגיש הוא את תענוג הבורא מעימו עוד טרם שעשה שום פעולה, נזכר הוא בנקודה שלמד על חביבות הקב"ה בבני ישראל שנתגלה בנס דמנורה, כמו כן נזכר במצב השפל של בני ישראל בזמן זה ועם כל זאת הראה הקב"ה חביבות מיוחדת לעמו ישראל, אינו מוציא עצמו מהכלל, כמו כן 'בימים ההם בזמן הזה', נקודה זו חוזרת ומאירה גם בדורנו זה, חש הוא בחביבות המיוחדת והחן המיוחד אשר בו, נקודת חיים בינו לבין קונו הבא במורגש ובגילוי, החן מורה על רבים ביד מעטים, אור הגנוז נקבע על פי אמת מידה של 'איכות' לא של 'כמות', אינו פחות חביב להקב"ה מהכהן גדול שעסק בעבודת הבית המקדש לפני ולפנים, הגם שהכהן גדול גם לא מדד עצמו במדרגת כהונתו אלא בחן העצמי בינו להקב"ה, אבל בכדי לסבר את האוזן משתמש במשל זה, גם אם בצורה החיצונית בלבושו וכדומ' יש בה עוד מעין תרבות יון, נזכר שגם עליהם הופיע אור ה' ובמקום החן והיופי של שקר נתגלה החן האמיתי של היהודי, ומבקש מה' שיטע בנפשו החן הפנימי לכל ימות השנה.

האש שלמטה מעורר את האש שלמעלה האור הגנוז נבלע בשלהבת אש קודש הבא מן הדיוט ונכון להתבונן באור זה הנוטע אור הגנוז אור היחוד השלם בינו לבין קונו להאיר את החושך המעלים ומסתיר את נקודת החן והיופי של קדושה. זה אורו של משיח שהוא האור הגנוז, וכדברי **התשואות חן** (לקוטים): **נראה מה שקבלתי מרבותי שבחי' משיח יהיה שביכלתו ללמוד זכות על כל ישראל**, ועל ידי הלימוד זכות יפיל הרהורי תשובה בכולם ויהיו **כולם צדיקים**, ובזה נפתח שערי אורה במאמרם ז"ל אין בן דוד בא אלא בדור שכולו חייב או שכולו זכאי, שאל יפלא הדבר שיבוא משיח בדור שכלו חייב, **שבחינתו יהיה ללמוד זכות על כלם ויבואו על ידי זה לבחי' התשובה ויהיו כולם זכאים** ע"כ. זהו נקודת משיח גילוי היחידה הקשר והחן העצמי בין כנסת ישראל להקב"ה, חן אשה על בעלה.

וישמע את הקול מדבר אליו

לאחר מכן מתיישב על הכסא וכדוגמא שהובא לעיל מהילד אשר נתגלה בו החן הפנימי בינו לבין עצמו וניגון יפה התנגן מאליו בקולו הערב והנעים, כן לאחר נקודת החן בינו לבין קונו מתגלה חלק הלל והודאה מתוך שלוות נפש ומעומק נפשו אשר החן אופף אותו, מנגן הוא כאשר הקב"ה יושב כנגדו נוכח פני ה', ומרגיש תענוג הקב"ה מהלל והודאה נפשית ופנימית בוקע מלבו הטהור, בעלי הנפש והנשמה אשר חוש אלוקי מתעורר בהם מזמן לזמן, חשים איך הקב"ה גם מהלל ומשבח את כנסת ישראל בכלל ואותו בפרט, ושניהם מזמרים יחד בקול הנשמע מבין שני הכרובים.

חג החנוכה אינה מסתיימת בזאת חנוכה, אלא מכאן אנו שואבים כח לכל השנה כולה, חנוכה הוא מקום בנפש ובנשמה שנפתח בימים אלו, ויפה כוחם להאיר את הנפש והנשמה לכל השנה כולה.

שעריים בתורת התמידות

יסודי החסידות בהבנה בחירה ובנפש האדם

שיחות ומאמרים אשר נלקטו משיחות המאירות דרכו ונפש של אדם ביסודות עבודת ה' בדרך הבעש"ט הק' ותלמידיו מפני המשפיע הגדול הרב יוסף שיינברגר שליט"א

שערי השו"ת בתורת החסידות נפתחים:

מחי תכלית הבריאה

מה המשמעות של להיות יהודי

עומק החיבור לשבת ויום טוב

שכר ועונש על פי תורת החסידות

דרכי דבקות והשגה במשנת הבעש"ט

שערי השו"ת בתורת החסידות נפתחים:

מה חידש הבעל שם טוב שלא חידשו לפניו?

מה הם הנקודות היסודיות בתורת החסידות?

הכרת כוחות הנפש והקשר שלך עם הקב"ה

מרות החיבור והקשר העמוק של האדם להקב"ה, לתורה ולמצוות

נועם ורצון - יסודות החסידות בבהירות נפלאה בשפה השווה לכל נפש להשיג בחנויות הספרים | הפצה ראשית: שידה

הפצה בארץ ישראל: וועג 05331-56312

